CAROLA EGYESÜLET

2024. ÉVI SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Vezetői összefoglaló

A Carola Egyesület 2024-ben is alapító célkitűzéseinek megfelelően folytatta kulturális örökségvédelmi, tudományos, művészeti és közösségépítő tevékenységét. Programjaink középpontjában a magyar kulturális örökség megőrzése, a történelmi emlékezet erősítése, kiemelkedő történelmi személyiségek életművének kutatása és bemutatása, valamint a Kárpát-medencei kulturális együttműködések fejlesztése állt.

Az év során megvalósított projektjeink egyszerre szolgálták a tudományos kutatást, a muzeológiai fejlesztéseket, a közművelődést, a kulturális turizmust és az oktatást. Kiemelt figyelmet fordítottunk arra, hogy a történeti kutatások eredményei ne kizárólag szakmai körökben jelenjenek meg, hanem kiállítások, filmvetítések, konferenciák és közösségi programok révén a szélesebb közönség számára is hozzáférhetővé váljanak.

1. Kiemelt projektek és szakmai eredmények

1.1. Szilvássy Carola életművének társadalmi elismertetése és rehabilitációja

A 2024-es év egyik legjelentősebb szakmai eredménye annak a többéves örökségvédelmi és tudományos munkának a beteljesedése volt, amellyel egyesületünk Bornemissza Elemérné Szilvássy Carola életművét tárta fel és ismertette meg a nagyközönséggel.

- **Szeretetotthon névadása és emlékhely kialakítása:**
    - A 2023-as református zsinaton Kató Béla püspök úr javaslatára hozott döntés nyomán a kolozsvári Diakónia új, nemzetközi mintákat egyesítő idősgondozó intézménye a **Szilvássy Carola Református Szeretetotthon** nevet vette fel.
    - A modern épület mind a magyarországi, mind a romániai építész szakma részéről rangos elismerésekben részesült.
    - A Carola Egyesület szakmai közreműködésével az intézményben egy állandó tájékoztató kiállítás készült, így az épület szociális funkciója mellett kulturális emlékhelyként is működik.
- **A filmvetítések és közönségtalálkozók eredményei:**
    - Folytatódtak *„A maga természete szerint szabadon”* című doku-fiction film vetítései.
    - Összesen **42 közönségtalálkozó és filmbemutató** valósult meg széles spektrumon: minisztériumi intézményektől (pl. Igazságügyi Minisztérium) kezdve egyházi közösségeken át egészen a legkisebb szórványtelepülésekig (pl. Kommandói Kultúrház).
    - A vetítéssorozat döntően hozzájárult Szilvássy Carola társadalmi ismertségéhez, felkeltve a református egyház és a szociális szféra figyelmét is.

- **Irodalmi és közművelődési kapcsolódások:**
    - A Liszt Intézet Sepsiszentgyörgy és a Szépmíves Kiadó gondozásában megjelent *Kendőzetlen feljegyzések Kolozsvárról…* című kiadvány kapcsán sikerült a köztudatba beágyazni a református nagyasszony alakját.
    - Az élete második felében a nőszövetségi elnökséget ellátó bárónő életművét a nőszövetségek felekezettől függetlenül, ökumenikus nyitottsággal terjesztik és ápolják.

1.2. Prielle Kornélia-emlékszoba megújítása és kiállítás (Máramarossziget)

A 2024-es év kiemelkedő muzeológiai projektje a magyar színjátszás első örökös tagja, Petőfi Sándor egykori szerelme emlékére berendezett máramarosszigeti emlékszoba teljes szakmai és tartalmi megújítása volt.

- **Avatás és kurátori munka:**
    - Július 12-én, a II. Máramarosszigeti Magyar Napok keretében adtuk át a felújított teret és a *„Stílus és hírnév a XIX. században – Prielle Kornélia művészi és társadalmi életútja”* című kiállítást.
    - A projekt kezdeményezője és fővédnöke **Brendus Réka** (Nemzetpolitikai Államtitkárság, főosztályvezető) volt. A kiállítás kurátora **Szebeni Zsuzsanna** (színháztörténész, a Liszt Intézet Sepsiszentgyörgy vezetője), társkurátora pedig **Bartha Katalin Ágnes** színháztörténész volt.
- **Muzeológiai ritkaságok és relikviák:**
    - A kutatómunkák során feltárt helyi relikviaanyag országos jelentőségűnek bizonyult: a Máramarosszigeten őrzött gyűjtemény gazdagabbnak mutatkozott a jelentős hazai közgyűjtemények összevont anyagánál is.
    - A kiállítás kiemelt értékei: restaurált textil- és zászlóritkaságok, két korhű jelmezrekonstrukció, ezüst babérkoszorúk, mellszobor, bérmazászló, a művésznő kolozsvári támlásszéke (a híres szerepei nevével hímezve), valamint londoni rajongóinak kéziratos katalógusa.
    - A tárlat modern interaktív élményt biztosítva digitális tartalomhordozóval is kiegészült.
- **Utókövetés és jövőbeni kilátások:**
    - A megújult emlékszoba a szórványmagyarság megmaradásának és a helyi kulturális turizmusnak is kulcsfontosságú eleme.
    - Előkészületben van Bartha Katalin Ágnes színháztörténész monográfiája, melynek megjelenését követően könyvbemutatót szervezünk az emlékszobában.

1.3. Kiállítások és kulturális örökségvédelem

- **Gróf Mikó Imre és a Székely Mikó Kollégium történeti kiállítása:**
    - **Helyszín és időpont:** Sepsiszentgyörgy, Székely Mikó Kollégium felújított múzeumterme (Megnyitó: 2024 októbere, Antal Árpád polgármester jelenlétében).
    - **Tartalom:** a tárlat gróf Mikó Imre („Erdély Széchenyije”) életművét és az iskola történetét mutatta be.

- **Partnerek:** Székely Mikó Kollégium, Lackó Dezső Múzeum (Veszprém), Erdélyi Nemzeti Történeti Múzeum (Kolozsvár), Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Vármegyei Levéltára, Liszt Intézet Sepsiszentgyörgy, Magyarország Főkonzulátusa Csíkszereda.

- ***Bánffy Miklós és Kós Károly világa* vándorkiállítás és emlékkötet:**
  - **Projekt háttere:** az Építési és Közlekedési Minisztérium támogatásával megvalósult *Bánffy Miklós és Kós Károly világa* című vándorkiállítás, valamint a kapcsolódó emlékkötet a két erdélyi polihisztor szellemi dialógusát és a trianoni trauma utáni elhivatott, szülőföldet építő misszióját mutatja be.
  - **2024-es eredmények, hol- mennyi ideig volt a vándorkiállítás:**
    - Sepsiszentgyörgy (Székely Nemzeti Múzeum, a Magyar Kultúra Napja keretében, 3 hónapon át).
    - Bonchida (Bánffy-kastély nyílt napja, 1 hónapon át).
    - Nagyszeben (19. Ars Hungarica Fesztivál).
  - **Látogatottság:** Bonchidán és Nagyszebenben – összesen **4615 látogató** tekintette meg, emellett 170 fő vett részt a kurátori tárlatvezetéseken.
  - **Emlékkötet-bemutatók:** A kapcsolódó Kós–Bánffy emlékkötet bemutatóin (Sepsiszentgyörgy, Kolozsvár, Nagyszeben) 150 fő vett részt.
  - **Utókövetés:** A program kiemelkedő sikerét és hosszú távú hatását hűen bizonyítja, hogy a vándorkiállítás iránt 2025-ben is töretlen az érdeklődés, többek között a medgyesi Magyar Kultúra Napi rendezvénysorozat alappilléreként.

1.4. Tudományos és oktatási programok: Üveghang Akadémia

Az Üveghang Akadémia célja a klasszikus zene népszerűsítése és a zenei nevelés kiterjesztése oktatási és egyházi terekbe.

- **Iskolai előadások:** Artur és Eszter Kaganovsky hangszerbemutatót és romantikus zenetörténeti órát tartottak a helyi Waldorf Iskola V. osztályában, ahol Zsoldos Dávid is előadást tartott Liszt Ferenc munkásságáról.
- **Évzáró Karácsonyi Koncert:** Sepsiszentgyörgyön, az Unitárius templomban valósult meg a Plugor Sándor Művészeti Líceum *Campanella* gyermekkórusa és a *Serenade* kamarazenekar közreműködésével.

2. Intézményi és szakmai együttműködések

Egyesületünk sikeres működésének alappillére a széles körű szakmai partnerhálózat. 2024-ben kiemelt partnereink és együttműködéseink voltak:

- **Liszt Intézet Sepsiszentgyörgy** (közös kiállítások, kiadványok és szakmai koordináció).
- **Magyar Művészeti Akadémia (MMA):** Sepsiszentgyörgyi kihelyezett ülés keretében szakmai egyeztetéseket kezdeményeztünk Szücs Györggyel (Magyar Nemzeti Galéria) és az MMA főtitkárával a néhai Sipos László festőművész (MMA akadémikus) hagyatékának rendezéséről és ápolásáról.

- **Múzeumi és levéltári partnerek:** Laczkó Dezső Múzeum (Veszprém), Erdélyi Nemzeti Történeti Múzeum (Kolozsvár), Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Vármegyei Levéltára, Petőfi Irodalmi Múzeum, Országos Széchényi Könyvtár.
- **Egyházi és civil szervezetek:** Erdélyi Református Egyházkerület, helyi diakóniai és nőszövetségi szervezetek, szórványközösségek és önkormányzatok.

Összegzés és jövőkép

A 2024-es évben a Carola Egyesület sikeresen teljesítette vállalt küldetését. Tevékenységünkkel nemcsak egyedi rendezvényeket valósítottunk meg, hanem maradandó értékeket hoztunk létre: elfeledett történelmi személyiségek emlékezetét rehabilitáltuk, nemzeti emlékhelyek és kiállítások jöttek létre, valamint könyvek és tudományos anyagok láttak napvilágot.

Eredményeink hosszú távon szolgálják a Kárpát-medencei magyar közösségek identitásának megőrzését, a szellemi örökség továbbadását és a szórványban élő magyarság kulturális megmaradását.